

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Інститут філології
Кафедра української літератури і компаративістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов
20 19 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ:
Змістовий модуль «Виразне читання»
для студентів
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова і література
освітньої програми 035.01.01 Українська мова і література
освітнього рівня першого (бакалаврського)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 2012/19
(підпис) _____ (прізвище, ініціали) _____
« _____ » 20 19 р.

Київ – 2019

Розробник: Вірченко Тетяна Ігорівна, доктор філол. наук, доцент,
професор кафедри української літератури і компаративістики

Викладачі: Вірченко Тетяна Ігорівна, доктор філол. наук, доцент,
професор кафедри української літератури і компаративістики

Блохіна Наталія Олексіївна, старший викладач кафедри
української літератури і компаративістики

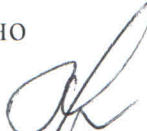
Робочу програму розглянута і затверджено на засіданні кафедри
української літератури і компаративістики

Протокол від «17» 01 2019 року № 8

Завідувач кафедри української літератури
і компаративістики (О. О. Бровко)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Українська
мова і література» _____. _____. 20__ р.

Гарант освітньої програми Вікторів М.О.

Робочу програму перевірено
_____. _____. 201__ рю
Заступник директора (Л. І. Заяць)

Пролонговано:
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р. протокол №__

І. Опис навчальної дисципліни

Практикум з української літератури

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	7/210	7/210
Курс	I, II, III	
Семестр	II, IV, VI	
Кількість змістових модулів з розподілом	7	7
Обсяг кредитів	7	7
Обсяг годин, зокрема:	210	210
Аудиторні	98	28
Модульний контроль	14	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	98	182
Форма семестрового контролю	Залік	

Виразне читання

<i>Змістовий модуль «Виразне читання»</i>		
Курс	I	I
Семестр	2	2
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28 (8 лекцій, 10 практичних, 10 лабораторних)	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	28	52
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення «Виразного читання» є сформувати уміння впливати словом та майстерно відтворювати експресивно-емоційний зміст художніх творів.

Завдання курсу:

- сформувати здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху (ЗК-7);

- дати знання про основні тенденції розвитку і своєрідність мовнолітературного процесу, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів і жанрів української літератури, історії зарубіжної літератури, фольклору. Розуміння основних проблем теорії літератури: література та дійсність, генезис і функція літератури, зміст і форма в літературі, критерій художності, літературний процес, літературний стиль, художній метод в літературі; проблем поетики: образ, ідея, тема, поетичний рід, жанр, композиція, поетична мова, ритм, вірш, фоніка в їх стильовому значенні (ФК-3);

- сформувати здатність застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення, соціально-демографічних особливостей співрозмовника, специфіки ситуації спілкування та контексту. Здатність вільно й ефективно використовувати мову, що вивчається, для розв'язання комунікативних завдань (ФК-6);

- сформувати здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства (ФК-7);

- сформувати потребу й уміння працювати творчо, отримувати результат, ухвалювати нестандартні рішення та відповідати за них, здатність виявляти творчість і спонукати до неї у професійній діяльності (ФК-12).

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

- знання та розуміння літературознавчих понять, основних етапів розвитку літератури, її суспільної ролі, основних етапів життєвого і творчого шляху письменників, виявляти знання історичних ознак понять народності літератури, художнього образу; основних ознак силабо-тонічної системи віршування (ПРН-3-2);

- розуміння української та зарубіжної художньої літератури як культурної та мовної цілісності, мистецтва слова, усвідомлення національної своєрідності літературного процесу (ПРН-3-3);

- вільне володіння базовим професійним категоріально-поняттєвим та дослідницьким апаратом сучасної філологічної науки. Уміння пояснювати професійно з історичних позицій явища і факти української

мови та літератури (ПРН-У-1);

- уміння визначати художню своєрідність творів і творчості письменника загалом, послуговуючись системою основних понять і термінів літературознавства (ПРН-У-3);

- володіння методами і прийомами риторики та мовного впливу (ПРН-У-3);

- фахово формувати й аргументувати власні теоретичні і практичні судження, професійні позиції (ПРН-С-1);

- здатність формувати судження про значення і наслідки своєї професійної діяльності з урахуванням соціальних, професійних і етичних позицій (ПРН-С-3).

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Тематичний план для денної форми навчання

№	Тема	Кількість годин, відведених на:				
		Разом	Лекції	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.						
1.	Мистецтво виразного читання та його значення у вивченні літератури	2	2			
2.	Засоби логіко-емоційної виразності читання	4	2			2
3.	Літературознавчий аналіз твору	4		2		2
4	Дійовий аналіз твору	4		2		2
5	Шляхи визначення логічних наголосів	4		2		2
	Модульний контроль	2				
	Разом	20	4	6		8
Змістовий модуль 2.						
6.	Акторська майстерність	4	2			2
7.	Робота над роллю	4	2			2
8.	Розвиток емоційної сфери	6			4	2
9.	Знаки тіла	4			2	2
10.	Жести – широта сигналів співрозмовнику	4			2	2
11.	Розвиток уяви	2			2	
12.	Особливості театральної манери виконання драматургічних творів. Робота над п'єсою.	14		4		10
	Модульний контроль	2				
	Разом	40	4	4	10	20
	Разом за навчальним планом	60	8	10	10	28

Тематичний план для заочної форми навчання

№	Тема	Кількість годин, відведених на:				
		Разом	Лекції	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.						
1.	Мистецтво виразного читання та його значення у вивченні літератури	4				4
2.	Засоби логіко-емоційної виразності читання	6			2	4
3.	Літературознавчий аналіз твору	8		2		6
4	Дійовий аналіз твору	6				6
5	Шляхи визначення логічних наголосів	6				6
	Разом	30		2	2	26
Змістовий модуль 2.						
6.	Акторська майстерність	4				4
7.	Робота над роллю	6		2		4
8.	Розвиток емоційної сфери	4				4
9.	Знаки тіла	6			2	4
10.	Жести – широта сигналів співрозмовнику	4				4
11.	Розвиток уяви	4				4
12.	Особливості театральної манери виконання драматургічних творів. Робота над п'єсою.	2				2
	Разом	30		2	2	26
	Разом за навчальним планом	60		4	4	52

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

«Засоби логіко-емоційної виразності читання»

Тема 1. Мистецтво виразного читання та його значення у вивченні літератури.

Мета та завдання курсу. Поняття про виразне читання як мистецтво творчої передачі літературного твору. Техніка мовлення: правила постановки дихання, голосу.

Тема 2. Засоби логіко-емоційної виразності читання.

Мовний такт. Паузи. Логічні наголоси. Мелодика мовлення. Темп мовлення. Позамовні засоби виразності.

Тема 3. Аналіз твору: літературознавчий, дійовий.

Літературознавчий аналіз: біографічний аналіз, контекст, жанрові рішення, композиція, сюжет, точки зору на образ (втілення ідеї, чуттєве уявлення, джерело емоційного впливу), естетичні якості твору, підтекст.

Дійовий аналіз: наскрізна словесна дія, етапи її розвитку.

Тема 4. Шляхи визначення логічних наголосів.

Контекстуальний, аргументований, конвенціональний.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

«Акторська майстерність: репетиційний процес»

Тема 5. Акторська майстерність. Робота над роллю.

Формування особистості актора. Засоби впливу актора. Репетиційний процес.

Тема 6. Система тренінгових занять (**Робота в Центрі компетентностей**).

Розвиток емоційної сфери. Знаки тіла. Жести – широта сигналів співрозмовнику. Розвиток уяви.

Тема 7. Особливості театральної манери виконання драматургічних творів (**Робота в Центрі компетентностей**).

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Денна форма

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		К-ть одиниць	Максималь на кількість	К-ть одиниць	Максималь на кількість
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	3	3	2	2
Робота на практичних заняттях	10	3	30	2	20
Відвідування лабораторних занять	1			5	5
Робота на лабораторних заняттях	10			5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	20	1	20	1	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом			80		124
Максимальна кількість балів: $80+124=204$					
Розрахунок коефіцієнта: $204:100=2,04$					

Заочна форма

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		К-ть одиниць	Максималь на кількість	К-ть одиниць	Максималь на кількість
Відвідування лекцій	1				
Відвідування практичних занять	1	1	1	1	1
Робота на практичних заняттях	10	1	10	1	10
Відвідування лабораторних занять	1	1	1	1	1
Робота на лабораторних заняттях	10	1	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	20	1	20	2	40
Разом			42		62
Максимальна кількість балів: $42+62=104$					
Розрахунок коефіцієнта: $104:100=1,04$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Теми 1–4. Студенти записують відеоролик з виразним прочитанням поезій.

Критерії оцінювання. Здатність виявити індивідуальне розуміння тексту; артистизм; мовленнєва вправність.

Теми 5–7. Студенти готуються сценічну постановку.

Критерії оцінювання. Здатність виявити індивідуальне розуміння тексту; артистизм; мовленнєва вправність.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота №1 передбачає складання партитури твору.

Критерії оцінювання. При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується знання студентом основних партитурних знаків; уміння вдумливо читати фрази, аргументовано визначати стрижнєве слово і розставляти партитурні знаки.

Модульна контрольна робота №2 передбачає написання есе на одну із запропонованих тем.

Чи можна навчитися акторській майстерності?

Акторська майстерність у житті: необхідність чи забаганка?

Роль літературознавчого аналізу для виразного читання.

Майстерність виразного читання: перші шість уроків.

Роль емоцій у виразному читанні.

Критерії оцінювання. При оцінюванні есе основна увага буде звертатися на грамотність і дотримання жанрових вимог.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма семестрового контролю – залік. Залік виставляється за поточною успішністю студента.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю (для самоконтролю)

Поняття про виразне читання як мистецтво творчої передачі літературного твору.

Техніка мовлення: правила постановки дихання, голосу.

Засоби логіко-емоційної виразності читання.

Мовний такт. Паузи. Логічні наголоси.

Мелодика мовлення. Темп мовлення. Позамовні засоби виразності.

Аналіз твору: літературознавчий, дійовий.

Літературознавчий аналіз: біографічний аналіз, контекст, жанрові

рішення, композиція, сюжет, точки зору на образ (втілення ідеї, чуттєве уявлення, джерело емоційного впливу), естетичні якості твору, підтекст.

Дійовий аналіз: наскрізна словесна дія, етапи її розвитку. Шляхи визначення логічних наголосів. Контекстуальний, аргументований, конвенціональний.

Засоби впливу актора.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100–90
Дуже добре	82–89
Добре	75–81
Задовільно	69–74
Достатньо	60–68
Незадовільно	0–59

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 60 год, лекції – 8 год., практичні заняття – 10 год., лабораторні заняття – 10 год., самостійна робота – 28 год., модульна контрольна робота – 4 години.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II	
К-ть балів	224 бали					
Лекції	Мистецтво виразного читання. Засоби логіко-емоційної виразності.				Акторська майстерність. Робота над роллю.	
К-ть балів	1*2				1*2	
Теми практичних занять	Аналіз твору. Шляхи визначення логічних наголосів.				Особливості театральної манери виконання драматургічних творів.	
К-ть балів	(1+10)*3				(1+10)*2	
Лабораторні заняття					Система тренінгів	
К-ть балів					(1+10)*5	
Самостійна робота студентів	Записаний відеоролик				Здійснена сценічна постановка	
К-ть балів	20 балів				40 балів	
МК	25 балів				25 балів	

Заочна форма

Разом: 60 год, практичні заняття – 4 год., лабораторні заняття – 4 год., самостійна робота – 52 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II	
К-ть балів	104 бали					
Теми практичних занять	Літературознавчий аналіз твору.				Робота над роллю.	
К-ть балів	11				11	
Лабораторні заняття	Засоби логіко-емоційної виразності читання				Знаки тіла	
К-ть балів	11				11	
Самостійна робота студентів	Записаний відеоролик				Здійснена сценічна постановка	
К-ть балів	20 балів				40 балів	

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література

1. Багмут А. Інтонація як засіб мовної комунікації / А. Багмут, І. Борисюк, Г. Олійник. – Київ : Наукова думка, 1980. – 244 с.
2. Томан Іржі. Мистецтво говорити / Іржі Томан. – Київ : Політвидав України, 1986. – 223 с.
3. Капська А. Й. Виразне читання. Практичні і лабораторні заняття : навчальний посібник / А. Й. Капська. – Київ : Вища школа, 1990. – 175 с.
4. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення : навчальний посібник / К. Я. Климова. – Київ : Ліра-К, 2006. – 240 с.
5. Олійник Г. А. Виразне читання. Основи теорії : навчальний посібник / Г. А. Олійник. – Київ : Вища школа, 1995. – 207 с.
6. Софронова Л. А. Природа українського театру: простір, час, актор, слово, річ / Л. А. Софронова / Старовинний український театр. – Львів, 2004. – С. 191–297.

Додаткова література

1. Герасимов Ю. О. Деякі зауваги щодо виразного читання громадянської лірики Т. Г. Шевченка (на прикладі поезії «Сон») / Ю. О. Герасимов // Волинь-Житомирщина: історико-філологічний збірник з регіональних проблем. – Житомир, 2010. – № 21. – С. 273–281.
2. Герасимов Ю. Виразне читання медитативної лірики Ліни Костенко (на прикладі програмної поезії «Страшні слова, коли вони мовчать...») / Юрій Герасимов // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна», 2013. – Вип. 41. – С. 17–20.

3. Герасимов Ю. Інтонація громадянського звучання поезії Василя Стуса «Ярій, душе! Ярій, а не ридай!..» (виразне читання програмного твору) / Юрій Герасимов // Українська мова та література. – 2012. – № 21. – С. 32–36.

4. Герасимов Ю. О. Виразне читання як чинник розвитку художнього сприймання учнів (на прикладі виконавського аналізу уривку «Ранок у лісі» М. Коцюбинського) / Ю. О. Герасимов / Методичний пошук: Викладацько-студентські наукові роботи з питань методики викладання мови і літератури. – Житомир: Вид-во: ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – Випуск дванадцятий. Частина І. – С. 67–80.

5. Герасимов Ю. Особливості виразного читання умовно-асоціативної прози В. Шевчука в 11 класі (на прикладі виконавського аналізу уривка з новели «Панна Сотниківна») / Юрій Герасимов // Волинь-Житомирщина: історико-філологічний збірник з регіональних проблем. – 2010. – № 20. – С. 335–341.

6. Гротовський Єжи. Театр. Ритуал Перформер / Єжи Гротовський. – Львів, 1999. – 186 с.

7. Захарчук З. Ефективні способи опрацювання партитури виразного читання / З. Захарчук, О. Ткачук // Нова педагогічна думка. – 2013. – № 2. – С. 102–107.

8. Маліновська Т. В. Виразне читання у підготовці студентів-філологів / Т. В. Маліновська // Взаємозв'язки української і зарубіжної літератури в шкільному курсі: Метод. посібник для студ. вищих навч. закл. філолог. спец. – Житомир: ЖДПУ, 2002. – С. 108–111.

9. Панченко Т. С. Особливості виразного читання прозових творів (на прикладі казок) / Т. С. Панченко // Молодий вчений. – 2016. – № 3. – С. 546–549.

10. Романюк І. Інтонація як складова емоційної комунікації у діалозі (на матеріалі оповідання І. Нечуя-Левицького «Баба Параска і баба Палажка») / Ілона Романюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика», 2008. – Вип. 7. – С. 171–174.

11. Савчук Н. Г. Виразне читання оповідного тексту / Н. Г. Савчук // Українська мова та література. 2010. – № 9–12. – С. 89–95.

12. Сипко Л. М. Відпрацьовувати навички виразного читання постійно і системно / Л. М. Сипко // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2010. – № 4. – С. 36.

13. Терешко І. Г. Розвиток самостійного мислення студентів-філологів на заняттях з виразного читання / І. Г. Терешко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. – № 6 (Ч. 1). – С. 74–79.

14. Черниш Н. Методична модель навчання виразного читання поезії / Наталія Черниш // Теоретична і дидактична філологія. – 2014. – Вип. 17. – С. 204–214.